

EUROOPA
KOMISJON

EUROOPA LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 19.5.2014
JOIN(2014) 21 final

ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Panus Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonna avalikku julgeolekut käsitlevasse ELi
strateegiasse**

ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Panus Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonna avalikku julgeolekut käsitlevasse ELi strateegiasse

I. Avalik julgeolek on ühine mure

Euroopa Liit on Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnaga seotud laiaulatusliku strateegilise partnerlusega, mida uuendati ja tugevdati Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna ühenduse (CELAC) viimasel tippkohtumisel, mis toimus 2013. aasta jaanuaris Santiagos. Kõnealuse kahe piirkonna vahel valitsevad väga laialdased ja kaalukad poliitilised, majanduslikud ja sotsiaalsed suhted. Piirkonnad teevad tihedat koostööd ning peavad ulatuslikku poliitilist dialoogi nii piirkondlikul ja alampiirkondlikul tasandil (Kesk- Ameerika, Kariibi piirkond, Andide Ühendus ja Mercosur) kui ka kahepoolset. Samuti mängib partnerlus ELiga olulist rolli Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna arengus, kuna sellega toetatakse tugevalt sotsiaalset ühtekuuluvust, majandusarengut, keskkonnakaitset ja julgeolekut.

Avaliku julgeolekuga on Ladina-Ameerikas tõsiseid probleeme. Valitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja avalikkus leiavad, et need probleemid on piirkonna arengule üheks põhiliseks takistuseks. ÜRO arenguprogrammi 2013.–2014. aasta Ladina-Ameerika inimarengu aruandes rõhutatakse, et piirkond on nüüd majanduslikult tugevam, vaesus on vähenenud ning demokraatia kindlam, kuid piirkonna nõrkus on kuritegevus ja julgeoleku puudumine. CELACi tippkohtumise raames 29. jaanuaril 2014 vastu võetud Havanna deklaratsioonis on sedastatud: „... kuritegevus ja vägivald takistavad Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna igakülgset arengut ning me rõhutame vajadust saavutada piirkondlik üksmeel avaliku turvalisuse küsimuste arvessevõtmise suhtes inimarengu kavades...” ELi–CELACi tippkohtumisel Santiagos tehti mõlema poole kõrgematele ametnikele ülesandeks uurida võimalust lisada kahe piirkonna ühisesse tegevuskavasse avaliku julgeolekuga seotud küsimused.

Kuritegevuse lai levik, surmava vägivalla kõrge määr ja avaliku julgeoleku üldine halvenemine kujutab endast eriti teravat ja kiireid lahendusi vajavat probleemi Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas. Neis kahes teineteise naabruses asuvas alampiirkonnas leidub palju riike, mis nende suurust ja geograafilist paiknemist silmas pidades on eriti haavatavad. Nende julgeoleku- ja õigussektori võimekus on piiratud ning neid ohustavad mõjukad rahvusvahelised kuritegelikud rühmitused. Tagajärjeks on muret tegevalt kõrge

karistamatuse tase ning avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude suurenemine. Kuritegevuse mõju levib neist riikidest kaugemale ning jõuab ka Euroopasse. Nii Kariibi kui ka Kesk-Ameerika riigid on võtnud vastu piirkondlikud julgeolekustrateegiad, millest lähtutakse piirkondlikus koostöös ja üleskutsetes rahvusvaheliseks toetuseks.

EL ei saa sellises olukorras jääda kõrvaltvaatajaks. Palju aastaid on EL olnud kõnealuse piirkonna riikide kuritegevuse vältimise ja õiguslastes koostööprogrammides üks põhipartnereid. ELi liikmesriigid on viinud ellu omaenda, ELi meetmeid täiendavaid meetmeid ja projekte. Arvestades ohu suurust ja selle olulisust ELi arengupartnerlusele Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonnaga, on siiski vaja kõnealuse piirkonna avaliku julgeoleku üle uuesti ühiselt aru pidada. Kõnealuse teatise eesmärk on anda panus ühtse ja kooskõlastatud ELi strateegia loomiseks Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonna avaliku julgeoleku suurendamiseks, keskendudes eelkõige inimõiguste kaitsele ja reformide edendamisele.

ELi strateegia eesmärgid on järgmised.

1. Töötada koostöös kõnealuse piirkonnaga üldise poliitilise ja arengupartnerluse osana välja ühine avaliku julgeoleku tegevuskava.
2. Tugevdada valitsuste suutlikkust lahendada julgeolekuprobleeme, austades samas inimõigusi ning toetades ennetuspoliitikat.
3. Edendada piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd, pidades silmas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude rahvusvahelist mõõdet.

II. Probleemid on eriti tõsised Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas

Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas ristuvad tähtsad ülemaailmsed kaubateed ning kaalul on strateegilised huvid. See võiks aidata piirkonna arengut kiirendada, eelkõige kaubanduse ja investeeringute toel. Piirkonnas valitsev ebakindlus aga takistab majandusarengut ja valitsemist ning piirab juurdepääsu haridusele, tervishoiule ja muudele põhiteenustele. Samuti kahjustab see demokraatiat, inimõiguste kaitset ja õigusriigi põhimõtteid, mis on kesksed eesmärgid, mille edendamise nimel EL tegutseb.

Haavatavust suurendavad veelgi majanduse struktuuri varasemast ajast päritud nõrkused (nt vaesus, majanduslik ebavõrdsus ja töötus), mis mõjutavad peamiselt põlisrahvaid ja Aafrika päritolu elanikke. Olukorda halvendavad ka sotsiaalsed ja kultuurilised tegurid - nõrgenevad perekondlikud ja kogukondlikud sidemed, suurenenud alkoholi ja uimastite kuritarvitamine ning soolise vägivalga lai levik. Arengut pärssivad ka looduskatastroofid.

Valitsemisraskused, organiseeritud kuritegevus ning majanduslike võimaluste puudumine on vastastikku seotud. On oht, et tekib vägivalga- ja mahajäämusspiraal, millesse Kesk-Ameerika ja Kariibi riigid võivad pikaks ajaks takerduda. Nende riikide elanikud ei saaks kasu

ülejäänud Ladina-Ameerika majanduskasvust ning samas kindlustuks rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse tugipunkt.

See tooks kaasa mitmeid tagajärgi.

Piirkonna riikidel seisab ees raske töö oma avaliku julgeoleku alaste kohustuste täitmisel.

Peamised probleemid on järgmised.

- Karistamatus, mis on tingitud uurimis- ja kohtusüsteemi vähesest võimekusest ning seotud julgeoleku- ja õigussüsteemis laialt levinud korrupsiooniga¹.
- Ülekoormatud ja ebatõhusad vanglasüsteemid, mis sotsiaalse taasintegratsiooni ja rehabilitatsiooni toetamise asemel tõstatavad tõsiseid inimõigustega seotud küsimusi².
- Madal üldine maksude kogumise tase (jääb alla 18 % SKPst), mille tagajärjel puudub finantssuutlikkus riigi ülesannete täitmiseks avalike teenuste ja avaliku julgeoleku vallas. Kõneka asjaoluna ületab erasektori turvatöötajate arv selles piirkonnas politseinike arvu (nt Guatemalas on 1 politseiniku kohta 6 eraturvatöötajat; Hondurases 4,9, samas kui 34 Euroopa riigi keskmine on 0,8)³, mis veelgi suurendab ebavõrdsust turvalisuse tagamisel.
- Ebaseaduslikku kauplemist inimeste ja kaupadega hõlbustavad territoriaalse kontrolli ja piirihalduse probleemid, millele lisanduvad piirkonna riikide vahel endiselt käimas olevad väiksema tähtsusega territoriaalsed vaidlused⁴.

Muret tegevad julgeolekunäitajad

Avaliku julgeoleku puudumist kajastavatest näitajatest ilmneb, et kuritegelikud rühmitused avaldavad kõige haavatavamatele riikidele väga suurt mõju. Need näitajad on eriti kõrged Kesk-Ameerikas ja ka Kariibi piirkonnas ületavad need märkimisväärselt maailma keskmist. Mõrvamäärad on maailma kõrgeimad ning ületavad paljudes riikides nn mõrvaepideemia taset, mis on 10 mõrva 100 000 elaniku kohta. Mõrvade kõrget määra seostatakse ka muude kuritegude vastuvõtmatult laia levikuga, mis mõjutab tõsiselt inimeste elukvaliteeti.

¹ UNDP, Regional Development Report for Latin America 2013–14: Citizen security with a human face, „Impunidad” (lk 36).

² Ibid., „Las cárceles” (lk 122).

³ Guatemala ja Hondurase andmed: ibid. (lk 150); 34 Euroopa riigi andmed: Euroopa Turvateenistuste Liit (CoESS), „Private Security Services in Europe, Facts & Figures, 2011” (lk 143).

⁴ Euroopa Piirialade Ühendus (AEBR), „Cross-border Cooperation in Latin America: Final Report, 2010”: „Obstacles Identified” (lk 48).

Viimases, 2013.–2014. aasta ÜRO Arenguprogrammi aruandes on näidatud, kui kalliks läheb julgeoleku puudumine maksma majandus- ja sotsiaalsele arengu seisukohast.⁵

Suurt osa vägivaldakuritegudest saab seostada organiseeritud kuritegelike rühmitustega, kes võistlevad omavahel tulusate narkokaubanduse teede ja territoriaalse kontrolli pärast. Ameerika Riikide Organisatsiooni⁶ andmetel on 80 % USAsse toomisel konfiskeeritud narkootikumidest läbinud Kesk-Ameerika ja Mehhiko. Kariibi saared on üheks suurimaks transiidialaks narkootikumide veol Lõuna-Ameerikast Euroopasse, USAsse ja Kanadasse. 2009. aastal konfiskeeriti selles piirkonnas üle seitsme tonni kokaiinhüdrokloriidi⁷.

Organiseeritud kuritegevust täiendavad ja toetavad mitmesugused muud tegevused, sh inim- ja relvakaubandus, väljapressimine ja mastaapne rahapesu. Suurenemas on ka narkootikumide kuritarvitamine, kohalik narkokaubandus ja sellega seotud kuritegevus ning samuti rahapesu, inimröövid ja mõrvad. Laialt levinud on ka varavastased kuriteod ja tavapärane kuritegevus.

Eriti ohustatud on haavatavad elanikerühmad (naised ja noored). Noori on lihtne kuritegevusse tõmmata ning tihti on nad peamised vägivallaohvrid. Kui ülemaailmselt moodustavad naised mõrvaohvritest ühe üheteistkümnendiku, siis Ladina-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas viiendiku⁸.

Sellises olukorras hakkavad inimesed kaotama usku valitsuste suutlikkusse osutada peamisi avaliku korra tagamise teenuseid ning ei oota enam julgeoleku kindlustamist valitsustelt. Mõnel juhul kontrollivad organiseeritud kuritegelikud rühmitused terveid piirkondi.

Ajutiselt saab vägivalda vähendada erialgatustega, nt kuritegevuses osalejate vahelise vahendustööga. Üheks selliseks näiteks on jõukudevaheline vaheerahu El Salvadoris, kus mõrvamäär on alates 2012. aasta märtsist vähenenud 50 %. Kõik asjaosalised aga leiavad siiski, et jätkusuutlikkuse tagamiseks on sellisele tegevusele vaja valitsuse poliitilist heakskiitu ning pidevat ulatuslikku tööd vägivalla põhjuste kõrvaldamiseks.

Kodanikuühiskond on asunud jõuliselt reageerima avaliku julgeoleku kriisile, nõudes seaduslikelt võimudelt reforme ja paludes toetust rahvusvahelistelt rahastajatelt. Kodanikuühiskonna algatustega toetatakse inimõiguste kaitsjaid ja vägivallaohvreid; edendatakse lepitamist, kodanikuõiguste kaitset ning õigusriigi põhimõtete ja sisserändajate õiguste austamist; püütakse vähendada nõudlust narkootikumide järele ning toetatakse majanduslikke algatusi ja ettevõtlust.

⁵ Viide ÜRO Arenguprogrammi 2013.–2014. aasta Ladina-Ameerika regionaalarengu aruandele: *Citizen security with a human face*: Paljud inimesed räägivad, et nad ei käi enam sisseostude tegemise või meelelahutuse eesmärgil väljas.

⁶ OAS, „Report on the Drug Problem in the Americas”, 2013.

⁷ OAS, „Report on the Drug Problem in the Americas”, 2012, lk 91. Järgmistes riikides: Bahama, Dominikaani Vabariik, Saint Vincent ja Grenadiinid, Jamaica ning Trinidad ja Tobago.

⁸ OAS, „La Seguridad Publica en las Américas”, 2008.

Peamiselt narkokaubandusest tulenevate, omavahel seotud julgeolekuprobleemide mõju ulatub kõnealusest piirkonnast kaugemale.

Narkokaubandus ja jõukude levik kujutab endast tõsist riski ELile, kus tarbitakse 26 % maailma kokaiinist. Märkimisväärne osa Euroopasse toodavast kokaiinist läbib jätkuvalt Kariibi piirkonda. Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse ja Europol ühisaruandes „Cocaine: A European Union perspective in the global context” (2010) rõhutatakse, et kokaiiniveos Euroopasse on oluliselt suurenenud Lõuna- ja Kesk-Ameerika osa transiidipiirkonnana. Ühes teises aruandes märgitakse, et Ladina-Ameerika narkokartellidel on mitmes ELi riigis (ennekõike Itaalias, Madalmaades ja Hispaanias) pidevad „esindused”⁹. ELi äärealadel õõnestavad stabiliseerimispüüdeid ebaseaduslikud kaubitsemisvõrgustikud, eelkõige Guinea lahe piirkonnas.

III. ELi vastus

EL on probleemide lahendamisse kaasatud mõlema alampiirkonna arengut pikaajaliselt toetava partnerina. EL toetab Guatemala konverentsil 2011. aastal vastu võetud **Kesk-Ameerika julgeolekustrateegiat**, mida koordineerib Kesk-Ameerika Integratsioonisüsteem, ning 2013. aasta veebruaris Kariibi Ühenduse riigipeade poolt vastu võetud **Kariibi piirkonna julgeolekustrateegiat**.

ELi toetus aitab tõhusalt rakendada uusi ja olemasolevaid kokkuleppeid, eelkõige ELi ja Kariibi piirkonna ühist partnerlusstrateegiat ning ELi ja Kesk-Ameerika vahelist assotsieerimislepingut. Toetus põhineb pikaajalisel koostööl asjaomase piirkonnaga ning selle kaudu püütakse tõhusalt rakendada olemasolevaid koostöövahendeid. Samuti põhineb see valdkondlikel dialoogidel ja koostöömehhanismidel, nagu piirkondlikud dialoogid narko-, migratsiooni- ja sooküsimustes ning riikidevahelised kahepoolsed dialoogid narkootikumide ja julgeoleku teemal.

ELi vastuses väljendatakse jätkuvat muret seoses organiseeritud kuritegevusest tulenevate ohtude ja riikide läbikukkumisega, mida tunnistati juba **ELi 2003. aasta julgeolekustrateegias**,¹⁰ ning see on kooskõlas **ELi tervikliku lähenemisviisiga väliskonfliktidele ja -kriisidele**, mis esitati 2013. aastal¹¹. ELi lähenemisviis põhineb ka muudel ELi poliitikadokumentidel:

⁹ Europol, Impact of Mexican OCGs on the OC situation in Europe, Scan Policy Brief — Threat Notice 012-2013.

¹⁰ ELi 2003. aasta julgeolekustrateegia, mida Euroopa Ülemkogu 2008. aastal ajakohastas ja veel kord kinnitas.

¹¹ Komisjoni ning kõrge esindaja ja asepresidendi 11. detsembri 2013. aasta ühisteatis „ELi terviklik lähenemisviis väliskonfliktidele ja -kriisidele” (JOIN(2013) 30 (final));

- sisejulgeoleku strateegia, milles käsitletakse rahvusvahelist kuritegelikkust võrgustikku, rahapesu, korruptsiooni ning salakaubavedu (KOM/2010/673);
- muutuste kava, milles tunnistatakse seoseid julgeoleku ja arengu, demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte vahel (KOM/2011/637 (lõplik));
- teatis „Inimõigused ja demokraatia ELi välistegevuse keskmes — tõhusama lähenemisviisi suunas” (KOM (2011) 0886);
- narkostrategia (2013–2020), mille keskmes on tasakaalustatud ja tõenditel põhinev lähenemine narkopoliitikale (2012/C 402/01);
- teatis „Demokraatia ja säästva arengu juured: Euroopa koostöö kodanikuühiskonnaga välissuhete valdkonnas” (COM/2012/492 (final));
- väike- ja kergrelvade ning laskemoona ebaseadusliku hankimise ja levikuga võitlemise strateegia, milles mainitakse eraldi Ladina-Ameerikat kui väike- ja kergrelvade levikust ja ülemäärasest kogunemisest mõjutatud piirkonda (5319/06);
- meetmedokument ELi välismõõtmel tugevdamise kohta inimkaubanduse vastastes meetmetes (19.11.2009 — 11450/5/09 REV 5);
- teatis korruptsiooniga võitlemise kohta ELis (KOM(2011) 308 (lõplik)), milles rõhutatakse vajadust tugevdada partnerriikide suutlikkust võitluses korruptsiooniga;
- Euroopa Parlamendi uuring „Hinnang ELi suhtumisele julgeolekusektori reformi”, mis tugineb inimõigustel põhinevale integreeritud lähenemisviisile, tugevdades nii julgeolekusektori tõhusust kui ka vastutust (PE 433.837);

EL võtab arvesse ka pädevate mitmepoolsete institutsioonide uuringuid ja soovitusi, eelkõige ÜRO Arenguprogrammi aruandeid kodanike julgeoleku kohta Ladina-Ameerikas (2013) ja Kariibi piirkonnas (2012) ning Ameerika Riikide Organisatsiooni aruandeid narkoprobleemi kohta Ameerika riikides (2013) ning avaliku julgeoleku kohta Ameerika riikides (2008).

Strateegia eesmärgid Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas on järgmised.

I eesmärk. Arendada kõnealuse piirkonnaga edasi ühist avaliku julgeoleku kava

Selle eesmärgi saavutamisel on peamine vahend tugevam **poliitiline dialoog**. Lähtudes Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas vastu võetud piirkondlikest strateegiatest, teeb EL koostööd partnervalitsustega nii riikide kui ka piirkondade tasandil, et luua ühine poliitiline strateegia ja tegevuskava. See peaks tagama läbipaistvuse ja näitama õiget suunda mõlema poole kõigile sidusrühmadele.

Kõrge esindaja ja komisjon tagavad traditsiooniliste kanalite kaudu, et ELil ja liikmesriikidel on piisavalt võimalusi vahetada teavet, mida nad vajavad sünergia ja ühtsuse suurendamiseks oma tegevuses.

I.1 Koostöökava riikide peamiste julgeolekuprobleemide lahendamiseks

ELi delegatsioon ja ELi liikmesriikide saatkonnad teevad vastuvõtvates riikides tihedat koostööd, analüüsides avaliku julgeoleku olukorda. Siinkohal on eriti palju kasu konfliktianalüüsist ja võimest pakkuda või toetada vahendustegevust pikaajaliste konfliktide korral.

I.2 Piirkondlikud dialoogid Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonnaga.

EL – Kesk-Ameerika

Märkimisväärse saavutusena võtsid Kesk-Ameerika riigid 2011. aastal vastu uue Kesk-Ameerika piirkondliku julgeolekustrateegia (ESCA). Kesk-Ameerika Integratsioonisüsteemi (SICA) riikide ühistegevus valdkonnas, mis on nii tihedalt seotud riikliku suveräänsusega, oli oluline samm piirkondliku integratsiooni protsessis ning rahvusvahelise koostöö võimaluste otsimisel. Koos ELi ja Kesk-Ameerika assotsieerimislepingu ajutise jõustumisega ning poliitilise dialoogi ja koostöölepingu varstise jõustumisega pakub Kesk-Ameerika piirkondlik julgeolekustrateegia uusi võimalusi tugevamaks poliitiliseks dialoogiks ELi ja Kesk-Ameerika vahel avaliku julgeoleku küsimustes.

SICA peasekretariaat on selle valdkonna koordineerimisel peamine partner, osaliselt ESCA sõprade rühma kaudu.

Kesk-Ameerika piirkondlike võimudega toimuv teabevahetuses võiks käsitleda järgmisi teemasid:

- piirkondliku julgeoleku viimase aja suundumused ja arengud, võttes arvesse parimaid tavasid ja saadud õppetunde;
- avaliku julgeoleku poliitika ja seadused võitluses kuritegevuse ja karistamatusega, kuritegevuse kaasava ennetamise ja rehabilitatsiooni edendamine, abi ohvritele ja lepitamine;
- avaliku julgeoleku institutsiooniline keskkond, suutlikkuse suurendamise vajadus ning õigus- ja julgeolekusektoris kavandatavad laiaulatuslikud reformid (politsei, karistusasutuste ja kohtute reformid);
- rahvusvaheline ja piirkondlik koostöö Kesk-Ameerika riikide vahel ning Kesk-Ameerika julgeolekustrateegia rakendamisega seotud võimalused, ülesanded ja probleemid; koostööd takistavaid tegureid, nagu lahendamata piiriküsimused, tuleks käsitleda laiemas kontekstis;
- ELi koostöö lisaväärtus ja selle mõju, samuti tulevased koostöövajadused ja –suunad.

ELi–Kariibi piirkonna ühisstrateegia

2012. aasta novembris võtsid Euroopa Liit ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide Kariibi piirkonna rühma foorum (Cariforum) vastu Euroopa Liidu ja Kariibi piirkonna ühise partnerlusstrateegia, mille eesmärk on tugevdada partnerlust ELi ja Kariibi piirkonna vahel. Partnerluse eesmärk on jõuda kaugemale tavapärasest rahastaja-abisaaja suhtest, et luua vastastikuste huvide raamistik, mis lisaks traditsioonilistele arengukoostöö ja kaubandussuhetega seotud valdkondadele hõlmab ka poliitilist mõõdet. Kuritegevus ja julgeolek on üks partnerluse viiest prioriteedist.

Selles raamistikus ja AKV-ELi partnerluslepingu artikli 8 kohaselt peab EL Cariforumiga regulaarset poliitilist dialoogi, võttes täielikult arvesse piirkonna enda julgeolekustrateegiat, mille võtsid 2013. aasta veebruaris vastu Caricomi riigipead.

Eriti tähtsat osa täidavad seejuures Kariibi piirkonna rakendusamet kuritegevuse ja julgeoleku valdkonnas, piirkondlik julgeolekusüsteem, Kariibi piirkonna rahapesuvastane töökond ja Kariibi piirkonna tollialaste õigusaktide jõustamise tagamise nõukogu. Mitut neist ametitest on EL 10. Euroopa Arengufondi vahenditest rahaliselt toetanud.

SICA ja Caricomi liikmetega lepitakse kokku sobivates mehhanismides kahe eespool mainitud piirkondliku dialoogi sidumiseks. Heaks vahendiks võiks olla olemasolev SICA–Caricomi koordineerimismehhanism.

I.3 Dialoog ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) vahel

Kahe piirkonna vahelise koostöö üldise raamistiku moodustab olemasolev ELi–CELACi tegevuskava. Ehkki selles käsitletakse olulisi julgeolekuga seotud küsimusi (eelkõige narko- ja migratsiooniprobleemid), ei hõlma see avalikku julgeolekut eraldi valdkonnana.

Tegevuskavale võiks lisada peatüki, milles määratletak스 mõlema piirkonna ühine arusaam peamistest probleemidest, määratakse kindlaks ühistegevust suunavad ühised põhimõtted ning esitatakse kokkulepitud töökava põhijooned, millest dialoogis ja koostöömeetmetes juhinduda.

Käesoleva strateegiaga seotud julgeolekuküsimusi võib arutada ka (huvitatud CELACi liikmetega peetavate) kahepoolsete poliitiliste dialoogide raamistikus.

Vajaduse korral võetakse strateegiaga hõlmatud algatustes arvesse käimasolevate valdkondlike dialoogide (Boliivia, Tšiili, Colombia, Ecuadori, Peruu, Venezuela ja Mehhikoga seoses narkootikumide lähteainetega, Mehhikoga seoses julgeolekuga ja Brasiiliaga seoses narkootikumidega) tulemusi.

I.4 Teiste oluliste asutustega tehtava koostöö tugevdamine

ELi eesmärk on tõhustada piirkonna julgeoleku üle peetavaid arutelusid oluliste mitmepoolsete või rahvusvaheliste organisatsioonidega, kellel on märkimisväärsed eksperditeadmised, nagu Ameerika Riikide Organisatsioon, Ameerika Riikide Arengupank, Maailmapank, ÜRO organid (nagu ÜRO Arenguprogramm ja ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo), Rahvaste Ühendus ja SEGIB¹². Samuti edendab EL arutelusid asjaomaste rahvusvaheliste ja piirkondlike kodanikuühiskonna organisatsioonidega (nt ülikoolid, eksperdiorganisatsioonid ja vaatluskeskused). Ka ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna fond võib aidata kõnealuseid probleeme paremini mõista.

Lisaks püüab EL tugevdada Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonna julgeoleku üle peetavaid arutelusid USA ja Kanadaga, kuna mõlemal riigil on kõnealuses valdkonnas märkimisväärne mõju¹³. Mõlemad riigid on hiljuti vastu võtnud üldstrateegia, mis sarnaselt ELi strateegiaga hõlmab institutsionaalse suutlikkuse suurendamist, vägivalda ennetamist ja narkootikuminoõudluse vähendamist.

II eesmärk. Parandada valitsuste võimet osutada kvaliteetseid avalikke teenuseid

II a. Õigus- ja regulatiivsete reformide toetamine vastutuse suurendamiseks

Tehtud on edusamme seoses seadusandlike ja valitsusmehhanismidega, millest sõltub riikide võime pakkuda avaliku julgeolekuga seotud teenuseid. See võime on aga endiselt piiratud ning ilmselgelt leidub ruumi edasiseks koostööks ELi, liikmesriikide asutuste ja piirkonna institutsioonide vahel. Koostöövõimalusi leidub järgmistes valdkondades: **õigus- ja julgeolekusektori reform, õigus-, regulatiivsed ja poliitilised reformid inimõiguste tugevdamiseks, salakaubavedu, rahapesu, võitlus korruptsiooni ja karistamatusega.**

Sellistes valdkondades nagu narkopoliitika, lähteainete kõrvalesuunamise vältimine, rahapesu ja rahvatervis, tuleks teha senisest tugevamat koostööd Ladina-Ameerika ja Euroopa Liidu vahelise narkopoliitika alase koostööprogrammi (COPOLAD) ja kokaiini liikumistee programmi¹⁴ raames. Kõnealune koostöö võiks hõlmata teabejagamist ja operatiivset teabevahetust selliste piirkonna ametiasutuste nagu **Üleameerikaline Narkomaaniavastane Komisjon (CICAD), Ameerika Politseiühendus (AMERIPOL) ja Kariibi piirkonna rakendusamet kuritegevuse ja julgeoleku valdkonnas (IMPACS)** ja selliste organite nagu **Europol, Interpol ja Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus ning Merenduse Valdonna Analüüsise ja Operatsioonide Keskuse** narkootikumidevastase

¹² Iberoameerika tippkohtumiste sekretariaat.

¹³ Kanada puhul eelkõige seoses Kariibi piirkonnaga.

¹⁴ Sh sellised projektid nagu PRELAC (keemilised lähteained) ja GAFISUD (rahapesu).

võitluse töörihm. Igasuguses koostöös tuleb arvesse võtta asjaomaste asutuste ja riikide suutlikkust, prioriteete ja õiguslikke volitusi ning püüelda piirkondlike võrgustike töömehhanismide parandamise poole.

Samuti tuleks arendada õiguslikku ja reguleerivat raamistikku laste, naiste ja muude haavatavate rühmade kaitsmiseks (eelkõige seetõttu, et neid tabavad vägivald ja julgeoleku puudumine tihti kõige rängemalt), suurendada julgeolekuga seotud kulutuste läbipaistvust ja tugevdada demokraatlikku järelevalvet parlamentide poolt (keda toetavad ombudsmanid ja audiitorid). Võiks kaaluda erimeetmeid, tehes asjaomase poliitika väljatöötamisel koostööd kohalike organisatsioonidega ning võttes arvesse selliseid raamistikke nagu ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 1325 naiste, rahu ja julgeoleku kohta.

II b. Õiguskaitse-, kohtu- ja karistusasutuste suutlikkuse suurendamine

Kesk-Ameerika, Kariibi piirkonna ja ELi vahelises koostöös tuleks edendada **õigus- ja julgeolekusektori asutuste** ulatuslikku ja tasakaalustatud **reformi** (sh karistussektori reform ning rehabilitatsiooni soodustav ja vangistusele alternatiive otsiv poliitika). Lisaks sellele tuleks toetada salakaubaveo, rahapesu, korruptsiooni ja karistamatusega võitlemise poliitikat. Toetada võiks ka poliitikat, mille eesmärk on tugevdada erasektori julgeolekuettevõtete tegevuse reguleerimist ning järelevalvet nende üle ning parimate tavade vahetamist tavarelvade üleandmise kontrolli valdkonnas¹⁵.

Pidades silmas teatist õiguskaitsealase koolituskava kohta¹⁶, võiks kaaluda ka piirkonna järjekindlamat ja tõhusamat toetamist õiguskaitsealase suutlikkuse suurendamisel, pakkudes koolitust või jagades teadmisi ja häid tavasid (näiteks EUROPOLi ja CEPOLi abil). Tulevases koostöös kõnealuse piirkonnaga võiks olla heaks eeskujuks sellised mestimisprojektid, mis praegu toimuvad ELis.

Toetus kuriteoalaste **statistiliste andmete** kogumise ja analüüsimise ning kuriteosuundumuste jälgimise riikliku ja piirkondliku suutlikkuse suurendamiseks aitaks samuti kaasa tõenditepõhisele otsustamisele ja rahvusvahelisele koostööle kõnealuses piirkonnas.

II c. Toetus valitsuste tööle kogukondade võimekuse suurendamisel.

Partnerluses valitsuste ja kogukondadega, kelle teenistuses nad on, võetakse koostöömeetmeid sotsiaalmajandusliku arengu edendamiseks ja vägivalda vähendamiseks. Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas keskendutakse eelkõige rahumeelsete konfliktilahenduse meetodite edendamisele ühiskonnas ning kõigi elanikkonna osade jaoks võimaluste leidmisele.

¹⁵ Relvakaubanduslepingu kohaselt

¹⁶ Õiguskaitsealase Euroopa koolituskava koostamine, COM(2013) 172 (lõplik).

Täiendava analüüsi põhjal võiks koostöövaldkonnad hõlmata majanduskasvu edendamist; kutsealase koolituse ja ettevõtluse edendamist, kuna seeläbi saavad inimesed tööd ning leiavad alternatiivseid võimalusi kuritegevusele; toetust vägivallaohvritele (sh vajaduse korral humanitaarabi); lepitamist, rehabilitatsiooni ja taasintegreerimist; väiksemate kuritegude puhul vangistusele alternatiivsete võimaluste väljatöötamist; haavatavate ühiskonnarühmade kaitset; kodanikuühiskonnapoolse järelevalve süsteemide tugevdamist ja toetust rahuvahendamist, rahu kindlustamist ja narkootikumide nõudluse vähendamist soodustavatele algatustele.

II eesmärgi saavutamisel on esimeseks sammuks ELi ja liikmesriikide poolne kaardistamine, et saada ülevaade kõigist avaliku julgeolekuga seotud meetmetest, mida nad kõnealuses piirkonnas ellu viivad. Selline kaardistamine hõlbustab kogemuste jagamist, annab teavet võimalike sünergiate ning edasist sekkumist vajavate valdkondade kohta ning aitab ära hoida dubleerimist. Kaarti tuleks korrapäraselt ajakohastada, jagada vastuvõtivate riikide ja muude rahastajatega ning seda tuleb arvesse võtta ühises kavandamises. Käesolevast strateegiast lähtuvad EL ja liikmesriigid oma edasises töös kõnealuses valdkonnas.

Õigusnormide, õigus- ja julgeolekusektori reformi alases töös kohaldab EL ka muudes maailma piirkondades korraldatud tsiviilmissioonidel saadud kogemusi. Strateegias käsitletavate meetmete kavandamisel ja hindamisel saaks kasutada Euroopa välisteenistuse selliseid missioone kavandavate ja läbi viivate üksuste töötajate eksperditeadmisi ja vajaduse korral välisteenistuse sõjalisi eksperditeadmisi, et toetada poliitilist dialoogi ning koostööd kõnealuses piirkonnas.

Kui seda soovitakse, võib toetada piirkonnas käimasolevat või tulevast riigisisest või riikidevahelist vahendamisalast tegevust.

III. eesmärk. Edendada piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd operatiivtegevuse valdkonnas, et võidelda ebakindlusega Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas

EL edendab piirkondlike asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhtlust ja koostööd, eelkõige seoses organiseeritud kuritegevuse piirkonnaüleste aspektidega. Piirkonna riigid seisavad silmitsi samade probleemidega ning neil on üldjoontes sarnased institutsioonid; teadmiste vahetamine aitab neil ühiselt tugevdada oma suutlikkust.

Selline töö võiks toimuda spetsialiseeritud asutuste vaheliste vahetusprogrammidenä või toetusena hästi läbimõeldud tegevusele piirkonnaülese koostöö suurendamiseks. Siin võiks kasu olla selliste organisatsioonide tihedamast kaasamisest nagu **Europol**, **Eurojust** ja **Frontex** nende pädevusvaldkondades ning tugevamas koostöös piirkondlike organisatsioonide ja algatustega.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, kuidas paremini siduda ressursse, mida rakendavad selles piirkonnas liikmesriigid (nt kontaktametnikud) ja ELi asutused. Seeläbi võiks parandada õiguskaitse ja kohtusüsteemi alast koostööd ning tugevdada koostööd Euroopa võrgustike ja selliste piirkondlike võrgustike vahel nagu **REFCO (Organiseeritud kuritegevuse vastane prokuröride võrgustik)**, **IberRed (Ladina-Ameerika rahvusvahelise õiguslase koostöö võrgustik)** ja **COMJIB (Ladina-Ameerika riikide justiitsministrite konverents)**.

Kooskõlas 2013. aasta veebruaris vastu võetud ühisteatisega „ELi küberjulgeoleku strateegia” (JOIN (2013) 1 (final)) toetatakse käesoleva strateegiaga dialoogi asjaomaste rahvusvaheliste partneritega, et tagada tõhus kaitsevõime, teha kindlaks koostöövaldkonnad ning vältida töö dubleerimist küberjulgeoleku ja küberkuritegevusega võitlemise valdkonnas.

Piirkondlikud võrgustikud võidaksid ka muust ühistegevusest, nagu toetus selliste koordineerimismehhanismide väljatöötamisele, mida rakendada keerukate mitmemõõtmeliste kriiside puhul, ning abi tõhusama **kriisidele reageerimise ja varajase hoiatamise süsteemi** kehtestamisele.

Kokkuvõte

Julgeoleku puudumine Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas mõjutab miljonite inimeste igapäevaelu ning kahjustab inimõigusi, õigusriigi põhimõtte kohaldamist ning majandusarengut kõnealuses piirkonnas. See on tõsiseks takistuseks piirkonna stabiilsusele ja koostööle.

Piirkonna valitsused on asunud seda probleemi lahendama ning seda peab tegema ka Euroopa. Kaalul on pikaajaline partnerlus ning ka Euroopa majandus- ja julgeolekuhuvid. EL pakub dialoogi ja praktilist koostööd, mõistes, et sama palju, kui Euroopal on oma partneritele anda, on tal neilt ka õppida. Käesoleva strateegiaga pakub EL oma partneritele Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas läbipaistva ja ulatusliku lähenemisviisi.

Strateegiast saame lähtuda oma koostöös partnerriikidega julgeoleku valdkonnas. Kui koostöö partneritega alampiirkondade ja riikide tasandil peaks algama niipea kui võimalik, siis ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) järgmine tippkohtumine 2015. aastal võiks olla sobiv võimalus strateegia poliitiliseks hindamiseks ning kogu mandrit mõjutavate ühiste otsuste tegemiseks.